

Taariikhda Qarsoon ee Aayadda Afartan - Lambarka Soddon iyo Laba

Yexesqeel Lambarka Saddex iyo Toban

Jeff Pippenger

2026-10-02

Farriinta digniinta ku qoran kitaabka Yexesqeel waa ‘calaamadda go’doominta.’ Markii go’doomintu bilaabatay, naagtii Yexesqeel way dhimatay, waxaana Yexesqeel lagu amray inuusan u barooran dhimashadeeda. Dhimashadeedu, oo ay weheliso inuusan u barooran dhimashadeeda, waxay astaan u ahayd go’doominta iyo halaagga Yeruusaalem ee soo dhowaanayay. Falalkiisa iyo dhimashadeedu waxay ka dhigan yihiin calaamad digniin ah, iyagoo tusaale u ah calaamad digniin mustaqbal ah oo Ciise soo bandhigay, taas oo ah “karaahiyada baabba’a.”

Haddaba markaad aragtaan karaahiyada baabba’inta, oo uu ka hadlay nebi Daani’eel, iyadoo taagan meesha quduuska ah, (kii akhriyaa ha garto). Matayos 24:15.

Markii astaamaha Roomaanka la dhex dhigay xayndaabyada macbudka, Masiixiyiintii Yeruusaalem joogtay waxay ahayd inay magaalada ka cararaan. Labada markhaati ee calaamadda baabba’a Yeruusaalem waxay adkeeyaan culayska ay leedahay in ‘calaamadda’ la garto ka hor go’doominta, waxyiguna wuxuu sii caddaynayaa in labadaas markhaati ay helaan “ku-dhaqankooda tooska ah” maalmaha ugu dambeeya. Iyadoo laga hadlayo digniintii Masiix ee baabba’a Yeruusaalem ee la xidhiidha Xisqii’eel iyo Yooxanaa oo ku jira muujin macbud, Sister White waxay qortay:

“In kasta oo waxsii sheegyadani ay heleen rumoobid qayb ahaan ah markii Yeruusaalem la baabi’iyey, haddana waxay si ka toos badan ugu saabsan yihiin maalmaha ugu dambeeya.

“Waxaynu taagan nahay marinka dhacdooyin waaweyn oo xurmo iyo culus leh. Wax sii sheegiddu si dhakhso ah bay u rumoobaysaa. Rabbigu albaabka ayuu taagan yahay. Dhawaan waxaa hortayada ka furmi doona xilli xiise aad u weyn u leh dhammaan kuwa nool.

Murannadii hore dib baa loo soo noolayn doonaa; muranno cusubna way kici doonaan.

Muuqallada dunideenna ka dhici doona weli xataa lama riyoon.” Testimonies, volume 5, 753.

Cutubka afraad, waxa Ezekiel lagu amray inuu jilaa ahaan u muujiyo masaale ku adkaynaysay ‘calaamadda go’doominta.’ Ezekiel shan jeer ayuu buuggiisa ku jilay masaale ay walaalihiis diideen inay arkaan. Ezekiel shan jeer ayuu la hadlay walaalihiis, iyaguna way diideen inay maqlaan. Masaalladiisii uu ku jilay iyo farriimihiisuba waxay tusaale u yihiin dabaqad shan-jibbaaran oo bikrado nacasyo ah kuwaas oo diida inay helaan korodhka ‘aqoonta’ ee la xidhiidha masaalladiisa iyo erayadiisa. Erayadaas iyo masaalladaas waxay si toos ah ugu xidhnaayeen burburkii Yeruusaalem, kaas oo leh “ku-dhaqan aad uga toosan maalmaha ugu dambeeya.”

Adiguna, ina aadmiga ahow, dusiye qaado, oo hortaada dhig, oo ku sawir magaalada, taasoo ah Yerusaaalem. Oo hareerey iyada, oo qalcad ka dhis iyada ka gees ah, oo tuulmo ka hor tuur iyada; oo xerooyin ka soo hor jeedi iyada, oo wananno wax lagu jebiyo ku wareeji hareeraheeda. Oo weliba qaado saxan bir ah, oo ka dhig gidaar bir ah oo u dhexeeya adiga iyo magaalada; oo wejigaaga u jeedi iyada, markaasna waa la hareerayn doonaa, adiguna waa inaad hareeraysaa iyada. Taasu waxay calaamo u ahaan doontaa reer binu Israa'iil.

Sidoo kale dhinacaaga bidix ku jiiifso, oo dul saar xumaanta reer binu Israa'iil; intii maalmood ee aad ku jiiifsatidna waxaad qaadi doontaa xumaantooda. Waayo, waxaan kugu dul saaray sannadihii xumaantooda, iyadoo loo eegayo tirada maalmaha, saddex boqol iyo sagaashan maalmood; sidaasaa ku qaadi doontaa xumaanta reer binu Israa'iil. Oo markaad kuwaas dhammaysid, haddana dhinacaaga midig ku jiiifso, oo waxaad qaadi doontaa xumaanta reer Yahuudah afartan maalmood; maalin kasta waxaan kuugu qoondeeyey sannad. Sidaas daraaddeed wejigaaga u jeedi hareeraynta Yerusaaalem, oo gacantaaduna ha qaawanaato, oo iyada wax ka sii sheeg. Oo bal eeg, waxaan kugu xidhi doonaa xadhko, oo dhinac ilaa dhinac kalena uma jeesan doontid ilaa aad ka dhammaysid maalmaha hareerayntaada. Yexesqeel 4:1–8.

Calaamad

Ereyga “calaamad” sagaal jeer ayay ku taallaa kitaabka Yexesqeel. Cutubka afraad, go’doomintii Yerusaaalem waxay “calaamad” u tahay reer binu Israa'iil. Cutubka laba iyo tobnaadna, Yexesqeel mar kale wuxuu yahay “calaamad” muujinaysa go’doominta iyo baabbi’inta Yerusaaalem.

Wiilka Aadanow, waxaad dhex deggan tahay reer fallaago ah, oo leh indho ay wax ku arkaan, laakiinse ma arkaan; waxayna leeyihiin dhego ay wax ku maqlaan, laakiinse ma maqlaan; waayo, iyagu waa reer fallaago ah. Sidaas daraaddeed, Wiilka Aadanow, waxaad isu diyaarisaa alaabtii raridda, oo maalinnimo ku guur hortooda; oo meelahaaga waxaad uga guuri doontaa meel kale hortooda; waxaa suurtoowda inay fiirsadaan, in kastoo ay yihiin reer fallaago ah. Markaas waa inaad alaabtaada maalinnimo hortooda dibadda u soo saartaa sida alaab rarid; adiguna fiidkii hortooda uga bax sida kuwa maxaabiis ahaan u baxa. Derbiga hortooda ka qod, oo wax ku dhex saar. Hortooda garabka ku qaad, oo makhribkii la bax; wejigaaga dabool, si aadan dhulka u arkin; waayo, waxaan kaa dhigay calaamad u ah reer binu Israa'iil. Yexesqeel 12:2–6.

Markii reerka fallaagada ahi arkeen masaalka ficil ahaan loo muujiyey, ma ay garan waxa uu ka dhigan yahay; sidaas darteed waxay Ezekiel ka codsadeen inuu u sharxo.

Wiilka dadka ahow, sow reer binu Israa'iil, oo ah guriga fallaagada ah, kuuguma ay odhan, Maxaad samaynaysaa? Waxaad ku tidhaahdaa iyaga, Sayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay, Warkan culus wuxuu khuseeyaa amiirka Yerusaaalem jooga, iyo guriga binu Israa'iil oo dhan ee iyaga ku dhex jira. Waxaad tidhaahdaa, Anigu waxaan ahay calaamaddiinnii; sidii aan yeelay, sidaas oo kalena iyaga ayaa lagu samayn doonaa; waa la kaxayn doonaa oo maxaabiis ahaan bay u tegi doonaan. Yexesqeel 12:9–11.

Go’doominta Yerusaaalem waa calaamad u ah dadka Ilaah maalmaha ugu dambeeya.

“Nebi kasta oo qadiimiga ahi wuxuu in ka yar u hadlay wakhtigoodii marka loo eego wakhtigeenna, sidaas darteed waxsii sheegiddoodu annaga ayay noo dhaqan gashan tahay. ‘Waxyaalahan oo dhammu waxay ku dheceen iyaga inay tusaale inoogu noqdaan; oo waxaa loo qoray canaantayada, innagoo ay dhammaadka dunidu nagu soo gaadhay.’ 1 Korintos 10:11. ‘Iyaga looma muujin inay naftooda u adeegi jireen, laakiinse inay annaga noogu adeegi jireen waxyaalaha hadda laydiinku sheegay kuwa idiinku wacdiyey injiilka Ruuxa Quduuska ah oo samada laga soo diray; kuwaasoo ah waxyaalo ay malaa’iguhu damcaan inay dhex fiiriyaan.’ 1 Butros 1:12....

“Kitaabku wuxuu urursaday oo isu geeyey khasnadihiisii qarnigan ugu dambeeya. Dhammaan dhacdooyinkii waaweynaa iyo macaamilaadkii culus ee taariikhda Axdigii Hore way soo noqnoqdeen, welina way ku soo noqnoqonayaan kaniisadda maalmahan ugu dambeeya.”
Selected Messages, book 3, 338, 339.

Maalintan Isla Tii Kale

Yexesqeel, masaalka la jilay ee ku saabsan ‘go’doominta iyo baabbi’inta Yerusaaalem,’ wuxuu calaamad u yahay dadka Ilaah maalmaha ugu dambeeya.

Haddana sannaddii sagaalaad, bishii tobnaad, maalintii tobnaad ee bisha, ayaa eraygii Rabbigu ii yimid, isagoo leh, Wiilka Adamow, qoro magaca maalinta, isla maalintan qudheeda; boqorkii Baabuloonna wuxuu ka soo horjeestay Yerusaaalem isla maalintan qudheeda.

Oo ku maahmaah reerka fallaagada ah, oo ku dheh: Rabbiga Ilaah ahu wuxuu leeyahay sidan; Dheri saar dabka, saar, oo weliba biyo ku shub dhexdiisa. Ku ururi googo’ihiisa dhexdiisa, xataa xabbad kasta oo wanaagsan, bowdada iyo garabka; ku buuxi lafaha ugu doonsan. Ka soo qaad kuwa ugu doonsan adhiga, oo weliba lafaha ku gub hoostiisa, oo si wanaagsan ha u karsamo, oo lafihiisana dhexdeeda ha ku dhex karraan. Haddaba Rabbiga Ilaah ahu wuxuu leeyahay sidan; Magaalada dhiigga badanow, hoog baa kuu sugnaaday, taasuu waa dheriga wasakhdiisu ku jirto, oo wasakhdiisuna aanay ka bixin! Gogo’ gogo’ uga soo saar; saami yuusan ku dhicin. Waayo, dhiiggeedu wuxuu ku dhex jiraa iyada; waxay ku dul shubtay dusha dhagax weyn; dhulka kumay shubin si boodh loogu qariyo; Si ay u kiciso cadhada oo aargudasho loo qaato ayaan dhiiggeedii u saaray dusha dhagax weyn, si aan loo qarin.

Sidaas daraaddeed Sayidka Rabbiga ahu leeyahay, Magaalada dhiigga badan waxaa iska leh hoog! Anigu xataa waxaan weynayn doonaa tuullada dabka. Qoryo ku dul tuura, dabkana shid, hilibkana baabbi’i, oo si wanaagsan u xawaashi, lafahana ha gubteen. Markaasna iyadoo madhan saar dhuxusheeda, si naxaasteedu u kululaato oo u gubato, oo wasakhdeeduna ugu dhex dhalaasho, si xumbadeeda loo baabbi’iyo. Iyadu been bay isku daalisay, oo xumbadeedii badnayd kama ay bixin iyada; xumbadeedu dabka bay ku jiri doontaa. Nijaastaada waxaa ku jirta fisqi; maxaa yeelay, waan ku daahiriye, adiguse ma aadan daahirin, mar dambena nijaastaada lagaa daahirin maayo, ilaa aan cadhadayda kugu dejiyo. Aniga Rabbiga ah ayaa waxaas ku hadlay; way dhici doontaa, waana samayn doonaa; dib uga noqon maayo, mana tudhi doono, mana qoomamayn doono; sida jidadkaaga iyo sida falimahaaga ayaa lagugu xukumi doonaa, ayaa Sayidka Rabbiga ahu leeyahay.

Oo haddana eraygii Rabbigu ii yimid, isagoo leh, Wiilka Aadamow, bal eeg, waxaan hal mar kaa qaadayaa wixii indhahaagu jeclaayeen; hase yeeshee waa inaadan barooran, ama ooyin, ilmadaaduna yaanay daadan. Ka joogso qaylada, hana u samayn baroorasho meydka; duubka madaxaagana ku xidh madaxaaga, kabahaagana cagahaaga gasho, bushimahaagana ha daboolin, oo ha cunin kibista dadka. Sidaas daraaddeed ayaan subaxdii dadka ula hadlay; fiidkiina naagtaydii way dhimatay; oo subaxdiina waxaan sameeyey sidii laygu amray. Markaasaa dadkii igu yidhaahdeen, Miyaadan noo sheegi doonin waxyaalahan waxa ay nooga dhigan yihiin, adigu sidaas u samaynaysid?

Markaasaan ugu jawaabay, Eraygii Rabbiga ayaa ii yimid, isagoo leh, Reer binu Israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, Sayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay, Bal eega, waxaan nijaasayn doonaa meesheyda quduuska ah, oo ah faanka xooggiinna, waxa indhihiinnu jecel yihiin, iyo waxa naftiinnu u naxdo; wiilashiinna iyo gabdhihiinna aad ka tagteenna seef bay ku dhici doonaan. Oo idinkuna waxaad samayn doontaan sidii aan sameeyey oo kale; bushimihiinnana ma dabooli doontaan, kibista dadkana ma cuni doontaan. Duubabkiinnuna waxay ahaan doonaan madaxyadiinna, kabihiinnuna cagihiiinna; mana barooran doontaan, mana ooyi doontaan; laakiinse xumaatooyinkiinnaad ku baabbi'i doontaan, oo midkiinba midka kale ayuu u barooran doonaa. Sidaasuu Xisqii'eel idiinku ahaan doonaa calaamad; wax kasta oo uu sameeyey ayaad idinkuna samayn doontaan; oo markii waxanu yimaado, waxaad ogaan doontaan inaan anigu ahay Sayidka Rabbiga ah. Xisqii'eel 24:1–24.

Yexesqeel waa calaamad muujinaysa bilowga go'doominta iyo dhammaadka baabbi'inta Yeruusaalem, iyo dabadeedna; maxaabiisnimada xubnaha kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist.

“Markii Masiixu hoos uga eegay buurta sare ee Saytuunka, wuxuu arkay xaaladdan oo ka jirta kaniisad kasta. Digniinuhu waxay u soo degaan kulli kuwa ku socda raadkii dadkii Yeruusaalem, kuwii lahaa iftiin aad u weyn. Dadkani waxay hortayada u yaalliin digniin ahaan. Iyagoo diidaya digniinaha Ilaah wakhtigeennan, dadku waxay ku celinayaan dembigii Yeruusaalem. Rabbigu wuxuu arkaa waxa wakiilka bini'aadamku aanu arkin oo aanu doonayn inuu arko—natiijada dhammaan hindisayaasha aadanaha ee Battle Creek. Wuxuu sameeyey wax kasta oo Ilaah samayn kari lahaa. Wuxuu iftiin ka hillaaciyey indhaha dadka hortooda, si aan dembiyadoodu u gaadhin xadka aan toobaddu mar dambe laga dareemi karin. Laakiin geeddi-socod dheer oo ka fogaansho ah mabaadi'da qumman oo xaq ah awgeed, dadku waxay isa soo dhigeen meel aan iftiin iyo run, caddaalad iyo naxariis lagu garanayn. Jidkan socodku wuxuu noqday qayb ka mid ah dabeecaddooda qudheeda.” Testimonies, volume 8, 68.

Laba Markhaati ee Alfa iyo Oomeega

Yexesqeel si ka sarraaysa ayaa carrab la'aan looga dhigay, waxaana loo sheegay in marka Yeruusaalem dhacdo uu mar kale awoodi doono inuu hadlo, markaasna uu noqon doono “calaamad.” In Yexesqeel aanu u barooran geerida xaaskiisu waxay calaamad u ahayd alfa ee bilowgii go'doominta, afka Yexesqeelna in la furo markii Yeruusaalem dhacday waxay ahayd calaamadda omega. Go'doominta ilaa baabbi'inta waxaa lagu asteeyey calaamad bilow iyo dhammaadba leh. Isla tusaalahaas gudihiisa, markhaati labaad oo ku saabsan calaamad alfa iyo

omega ah ayaa loo matalay sida dhimashada “waxii ay indhaha Yexesqeel doonayeen” oo ah alfa, halka dhimashada “waxii indhaha dadku doonayeen” ay tahay calaamadda omega ee muddadaas. Muddada hal sano iyo badh ahi waxay sidataa laba markhaati oo alfa iyo omega ah. Geeridii xaaska Yexesqeel waxay u taagnayd maxaabiisnimada iyo in ciidankii la tunto, dhimashada omega ee Yerusaaalemna waxay u taagnayd in meesha quduuska ah la tunto.

Sidaas daraaddeed, Yexesqeel wuxuu idiin ahaan doonaa calaamad; wax kasta oo uu sameeyey ayaad idinkuna samayn doontaan; oo marka tanu dhacdo, waxaad ogaan doontaan inaan ahay Sayidka Rabbiga ah. Adigana, wiilka Aadanow, sow ma ahaan doonto maalinta aan iyaga ka qaado xooggooda, farxadda ammaantooda, waxa ay indhahoodu jecel yihiin, iyo waxa ay naftoodu ku hamido, wiilashooda iyo gabdhahooda, in kii maalintaas baxsada uu kuu iman doono si uu kuu maqashiiyo dhegahaaga? Maalintaas afkaaga waa loo furi doonaa kii baxsaday; waad hadli doontaa, oo mar dambe carrab la’aan ma ahaan doontid; oo waxaad iyaga u ahaan doontaa calaamad, oo waxay ogaan doonaan inaan ahay Rabbiga. Yexesqeel 24:24–27.

Lix Geeri

Dhimashada naagtii Yexesqeel waxay calaamad u tahay bilowga go’doominta iyo dhimashada Yerusaaalem, taas oo nebiyannimo ahaan ah aroosaddii Masiixa, waxayna muujinaysaa sharciga Axadda ee dhawaan iman doona, kaas oo ka horreeyo waqti uu matalo go’doomintu. Muddada go’doominta iyo burburintu waa laba calaamadood oo kala duwan, in kastoo ay si toos ah isugu xiran yihiin. Go’doomintu waa muddo waqti ah, burburintuna waa hal dhibic oo waqti ah. Burburintu waa sharciga Axadda, kaas oo ay ka horreyso muddada samaysanka sawirka bahalka. Muddada sawirka bahalku waxay ku dhammaataa sumadda bahalka. Markii Ciise ku aqoonsaday calaamadda burburka Yerusaaalem Matayos afar iyo labaatan, wuxuu sidoo kale tixraacay maalmihii Nuux.

Laakiin sidii ay ahaayeen wakhtiyadii Nuux, sidaas oo kale ayay ahaan doontaa imaatinka Wiilka Aadanaha. Waayo, sidii ay ahaayeen wakhtiyadii daadkii ka horreeyey, iyagoo wax cunaya oo wax cabbaya, guursanaya oo guurka siinaya, ilaa maalintii Nuux galay sanduuqii doonnida, oo ayan garanaynin ilaa daadkii yimid oo wada qaaday dhammaantood; sidaas oo kale ayay ahaan doontaa imaatinka Wiilka Aadanaha. Matayos 24:37–39.

Waagii Nuux, albaabkii nimcadu wuu xidhmay, sidaasayna u sii astaysay sharciga Axadda ee dhowaan imanaya, kaas oo isaguna sidoo kale lagu sii astaysay albaabkii xidhmay Oktoobar 22, 1844. Muddadii ka bilaabatay shirka xerada Exeter ee Agoosto 12–17 sanadkii 1844, waxay ka dhigan tahay wakhti nebiyadeed oo ku horseedaya albaab xidhmaya.

Maalmihii Nuux, Nuux wuxuu matalayay malaa’igta saddexaad, malaa’igtan saddexaadduna waxay timid albaabkii xidhnaa ee Oktoobar 22, 1844. Maalmihii Nuux, kuwaas oo sida uu Ciise sheegay ahaan doona sida “imaatinka Wiilka Aadanaha,” saddexda malaa’igood ee Muujintii afar iyo tobnaad waxay horseedeen albaabka xidhnaa. William Miller wuxuu matalayay farriintii malaa’igta koowaad, waxaana maalmaha Nuux lagu sii tusay Eenoog. Yuudas wuxuu aqoonsanayaa farriintii Eenoog inay la barbar socoto farriintii Miller.

Oo Enoogna, oo ahaa kii toddobaad xagga Aadan ka yimid, isna wax buu ka sii sheegay kuwaas, isagoo leh, Bal eega, Rabbigu wuxuu la imanayaa tobannaan kun oo quduusiintiisa ah, si uu xukun ugu fuliyo dhammaan, oo uu u caddeeyo kuwa aan cibaadada lahayn oo dhan waxa ka mid ah falimahooda cibaadala'aanta ah oo ay si cibaadala'aan ah u sameeyeen oo dhan, iyo erayadooda adag oo dhan oo dembilayaasha aan cibaadada lahayn ay isaga ka gees ah ku hadleen. Yuudas 1:14, 15.

Farriintii malaa'igta koowaad ee Miller waxay ku dhawaaqday "xukunka" sida uu u astaysnaa farriintii Enoch. Bilowgii Enoch waxaa lagu calaamadeeyey inuu yahay "kan toddobaad ee Aadan ka soo farcamay." Farriintii Miller waxay ku bilaabatay kuna dhammaatay imaanshaha "toddobada wakhti" ee ka dhanka ah boqortooyada waqooyi, afartan iyo lix sannadood dabadeedna malaa'igtii saddexaad ayaa timid Oktoobar 22, 1844, markii "toddobada wakhti" ee ka dhanka ah boqortooyada koonfureed la dhammaystiray. Enoch iyo Miller labaduba, oo ahaa rasuullo saacaddii xukunka, waxay ku bilaabmeen iyadoo tirada toddoba la aqoonsaday. Xilligii ku bilaabmay Enoch, oo ahaa kan toddobaad, wuxuu ku dhammaaday toddoba maalmood oo ay xayawaanku sanduuqa galeen ilaa albaabka si ka sarreysa dabiicadda loo xidhay. Ciise had iyo jeer wuxuu dhammaadka ku muujinayaa bilowga.

Enoog wuxuu dhalay Metushelax, kaas oo isaguna dhalay Laameg. Laameg iyo Metushelax waxay matalaan farriinta malaa'igta labaad iyo weliba farriinta qaylada saqda dhexe. Qayladii saqda dhexe waxay sii socotay ilaa albaabkii xidhmay, sidaas darteedna waxaa u taagan Metushelax oo dhintay sannadkii daadku dhacay. Laameg wuxuu matalayay farriintii malaa'igta labaad, oo Laamegna wuxuu dhintay shan sannadood ka hor daadkii. Shantii sannadood ee ka bilaabatay dhimashadii Laameg ilaa dhimashadii Metushelax markii albaabku xidhmay, waxay ahayd astaan u ah dhimashadii aroosaddii Yexesqeel oo calaamadisay bilowgii muddadii horseeday dhimashadii aroosaddii Masiixa ee uu Metushelax matalay.

Enoog wuxuu astaan u ahaa malaa'igtii kowaad ee timid sannadkii 1798, Laamegna wuxuu astaan u ahaa malaa'igtii labaad ee timid Abriil 19, 1844, Metuselaahna wuxuu astaan u ahaa qayladii saqdii dhexe ee ka timid Exeter ilaa albaabkii xidhmay ee Oktoobar 22, 1844, taas oo Nuux astaan u ahaa. Shantii sano ee u dhexaysay dhimashadii Laameg iyo dhimashadii Metuselaah waxay astaan u ahaayeen sannad iyo badhkii ka socday 587 BC ilaa 586 BC. Shantaas sano ee ka timid Laameg ilaa Metuselaah waxay astaan u yihiin shan sano oo ka bilaabma 1448 ilaa 1453.

31-kii Oktoobar, 1448, Yooxanaa Palaayooloogos wuu dhintay, walaalkiisna, Qusdanjiin kii kow iyo tobnaad, (Qusdanjiinkii ugu dambeeyey) wuxuu fasax ka doondoonaay quwadda Islaamiga ah ee Turkiga si uu u fuulo carshiga Rooma bari. Is-hoosaysiintiisii 27-kii Luulyo, 1299, waxay dhammaystirtay boqol iyo kontankii sannadood ee labaad ee Muujintii sagaal, sida lagu sheegay aayadda tobnaad. Shan sano ka dib dhimashadii Yooxanaa Palaayooloogos, walaalkiis Qusdanjiin kii kow iyo tobnaad wuxuu ku dhintay darbiyada Qusdanjiiniya xilli Mehmed II qabsaday boqortooyadii Baysanthiin ee Rooma bari. Mehmed waa ka-soo-jeedinta Turkiga ee Maxamed, sidaas darteed dhimashadii Maxamedkii ugu horreeyey sannadkii 632, taas oo bilowday waxsii sheegiddii ugu horraysay ee boqol iyo kontanka sannadood ee Muujintii sagaal, (taas oo ku taal aayadda shanaad), taas oo ku dhammaatay dhimashadii Qusdanjiinkii ugu dambeeyey gacanta

“Maxamedkii labaad” siddeed boqol iyo kow iyo labaatan sano ka dib. Shan sano ka hor dhimashadiisa Maxamed wuxuu sii sheegay baabba’a Rooma, taasna waxaa fuliyey Turkigii la odhan jiray Maxamedkii labaad.

Qustaandiin kii ugu dambeeyey, kii kow iyo tobnaad, wuxuu ku dhintay dagaalkii Qusdanbul, sidaasna waxaa lagu aqoonsaday shanta sannadood ee u dhexeysay geeridii walaalkiis Yooxanaa iyo geeridiisa. Shantaas sannadood waxaa loo tusaaleeyey shantii sannadood ee ka bilaabmay geeridii Laameg, wiilka, ilaa geeridii Metushelax, aabbaha, shan sannadood dabadeed markii albaabkii lagu xidhay doonnidii. Sidaas darteed, geeridii aroosaddii Yexesqeel waxaa loo tusaaleeyey geeridii Laameg, waxayna labadooduba markhaati ka bixiyaan geeridii Yooxanaa Palaiologos sannadkii 1448. Geeridii xigtay ee Metushelaxna waxay la jaanqaadaysaa geeridii aroosaddii Masiixa iyo baabbi’intii Yeruusaalem ee 586 BC, waxayna labadooduba la jaanqaadaan geeridii Qustaandiin kii kow iyo tobnaad.

Saddexda markhaati ee xilli nebiyadeed oo ku bilaabma kuna dhammaada dhimasho, waxay muujinayaan xilliga samaysanka ekaanta bahalka oo ku soo gebogebooba calaamadda bahalka; waxayna la jaanqaadaysaa ku dhawaaqiddii qaylada saqda dhexe ee taariikhda Millerite-ka iyo samaysanka ekaanta bahalka ee ku soo dhammaada calaamadda bahalka ee taariikhdeenna hadda jirta. Marka calaamadda bahalka lagu dhammaystiro sharciga Axadda ee dhowaan iman doona, “hadalka” nebiyadeed wuxuu yimaadaa si waafaqsan sidii Yexesqeel uu awood ugu yeeshay inuu “hadlo” isaga oo doonistiisa ku hadlaya markii Yeruusaalem la dumiye.

Hadalka

Marka la joogo sharciga Axadda, oo lagu sii tusaaleeyey burburintii Yeruusaalem, hadalka nebiyadeed ee Maraykanka waxaa lagu calaamadeeyaa sida nebigii beenta ahaa u hadlo sidii masduulaagii.

Markaasaan arkay bahal kale oo ka soo baxaya dhulka; wuxuuna lahaa laba gees oo u eg wan, wuuna u hadlay sidii masduulaagii. Muujintii 13:11.

Wagtiga sharciga Axadda, Balcaam ayaa markiisii saddexaad dameerkiisii garaaca, markaasaa dameerkii hadlay.

Markaasaa Rabbigu afkii dameeraddii furay, oo waxay Balaam ku tidhi, Maxaan kugu sameeyey, inaad saddexdan jeer i garaacdo? Balaamna wuxuu dameeraddii ku yidhi, Maxaa yeelay waad igu jeesjeesatay; seef haddii ay gacantayda ku jiri lahayd, haatan waan ku dili lahaa. Dameeraddiina waxay Balaam ku tidhi, Miyaanan anigu ahayn dameeraddaadii, tii aad fuuli jirtay tan iyo markii aan kuu ahaan jiray ilaa maantadan? Weligay ma caado ii ahayd inaan sidaan kugu sameeyo? Isaguna wuxuu yidhi, Maya. Tirintii 22:28–30.

Nebiga beenta ahi wuxuu hadlaa marka la joogo sharciga Axadda, Islaamkuna sidoo kale wuxuu hadlaa marka la joogo sharciga Axadda. Labadooduba xagga waxsii sheegidda waa nebiyo been ah. Marka la joogo sharciga Axadda, “araggii” Xabaquuq ee raagay ayaa hadla.

Waayo, muujintu weli waxay u taal wakhti la doortay; laakiinse dhammaadka ayay ku hadli doontaa, mana been sheegi doonto; in kastoo ay dib u dhacdo, sug iyada; waayo, hubaal way iman doontaa, dibna uma dhici doonto. Xabaquuq 2:3.

Xabaquuq waa nebiga runta ah ee hadlaya isaga oo ka soo horjeeda nebiyada beenta ah. “Aragtida” Xabaquuq waxay ku hadashaa afka Yexesqeel oo markii hore carrab la’ ahaa, kaas oo afkiisa dabadeed la furo. Ballanqaadka ah in uu noqon doono afka Ilaah waxaa la siiyey Yeremyaah.

Bal maxaa xanuunkaygu u joogto yahay had iyo goor, oo dhaawacayguna u yahay mid aan bogsan karin, oo diida in la daweeyo? Miyaad aniga ii ahaan doontaa sida beenaale, iyo sida biyo guuldarraysta? Sidaas daraaddeed Rabbigu wuxuu leeyahay, Haddaad soo noqoto, markaasaan ku soo celin doonaa, oo hortaydaad istaagi doontaa; oo haddaad waxa qaaliga ah ka soocdo waxa liita, waxaad ahaan doontaa sida afkayga; iyagu ha kuugu soo noqdeen, laakiinse adigu ha ugu noqon iyaga. Yeremyaah 15:18, 19.

Marka sharciga Axadda la meel mariyo, sagaalkii bilood ee aamusaaddii Zakariyas way dhammaatay markii uu hadlay oo xaqiijiyeey in magaca wiilkiisu noqon doono Yooxanaa. Zakariyas wuxuu matalayey hoggaanka aan rumaysan erayga malaa’igta saddexaad, Yooxanaana wuxuu matalayey dhaqdhaqaaqa Eliyaas, kaniisadda diyaarin doonta imaatinka labaad ee Masiixa.

Sakariyasna wuxuu malaa’igtii ku yidhi, Sidee baan waxan ku garanayaa? waayo, anigu waxaan ahay nin duq ah, naagtayduna aad bay u da’ weyn tahay. Markaasaa malaa’igtii u jawaabtay oo ku tidhi, Anigu waxaan ahay Jibriil, kan Ilaah hortiisa taagan; oo waxaa laysoo diray inaan kula hadlo oo aan kuu sheego bishaaradan farxadda leh. Oo bal eeg, waxaad ahaan doontaa carrab la’, mana awoodi doontid inaad hadasho ilaa maalinta waxyaalahan la oofin doono, maxaa yeelay, ma aad rumaysan hadalladaydii, kuwaas oo ku rumoobi doona wakhtigooda.

Dadkiina waxay sugayeen Sakariyas, oo la yaabeen inuu macbudka ku raagay wax badan. Oo markuu soo baxay, wuu u hadli kari waayay iyagii; markaasay garteen inuu macbudka waxyi ku arkay, waayo, wuu u gacan haadinayay iyagii, oo hadal la’ buu iska sii ahaaday. Luukos 1:18–22.

Sekaryaah wuxuu ka tirsanaa qaybtii siddeedaad ee wadaaddada.

Maalmihii Herodos oo ahaa boqorkii Yahuudiya, waxaa jiray wadaad la odhan jiray Sekaryaah, oo ka tirsanaa qaybtii Abiyya; naagtiisuna waxay ka mid ahayd gabdhihii Haaruun, magaceeduna wuxuu ahaa Elishebaad. Labadooduba waxay ahaayeen kuwo xaq ah Ilaah hortiisa, iyagoo aan eed lahayn ku socda amarrada iyo qaynuunnada Rabbiga oo dhan. Carruurta ma ay lahayn, maxaa yeelay Elishebaad madhalays bay ahayd, labadooduna aad bay da’ u weynaayeen. Oo waxaa dhacday, intuu hawshiisa wadaadnimada ku gudanayey Ilaah hortiisa sida ay ahayd kala dambaynta qaybtiisa, sida caadada wadaadnimadu ahayd, waxaa saamigiisii noqday inuu foox shido markii uu galay macbudka Rabbiga. Dadkii badnaa oo dhammuna dibadda ayay ku tukanayeen wakhtigii fooxa. Luukos 1:5–10.

Nebiyaashu dhamma isaanii hundinuu guyyoota dhumaa bakka bu’u; Zakkaariyaasis akkuma Hisqi’eel mana qulqullummaa seene. Inni garee lammaffaa saddeettaffaa lubootaa keessaa ture;

kunis mallattoo lubbuu saddeetii doonii Nohi keessa turanii addunyaa moofaa irraa gara addunyaa haaraatti ce'anii ti. Inniis haati manaa isaa lamaan isaanii iyyuu mudaa kan hin qabne turan; garuu Zakkaariyaas dubbii Gabri'eel ni shakke. Sochiin Millerite akka warra Filadelfiyaa (mudaa hin qabne) ta'een jalqabe; garuu bara 1856 keessatti gara warra Laa'odiiqeyaa ce'e. Guyyoota dhumaa keessatti, ergaan ergamaa ergaa ergamaa sadaffaa dha; ergaan Gabri'eelis Zakkaariyaasiif kenne ergaa ergamaa sadaffaa bakka bu'a, akkasumas ergaa Eliyaas, akkuma Yohannis Cuuphaatiin bakka bu'e sana.

Markaasaa malaa'ig Rabbiga ka mid ahi ayuu u muuqday, isagoo taagan dhinaca midig ee meeshii fooxa lagu shidi jiray. Oo goortii Sakariyas arkay, ayuu naxay, cabsi baana ku dhacday. Laakiin malaa'igtii ayaa ku tidhi, Ha cabsan, Sakariyasow, waayo baryadaadii waa la maqlay; oo naagtaada Elisabed ayaa wiil kuu dhali doonta, magiciiisana waxaad u bixin doontaa Yooxanaa. Adiguna waxaad lahaan doontaa farxad iyo rayrayn; oo kuwo badan ayaa dhalashadiisa ku farxi doona. Waayo, Rabbiga hortiisa ayuu ku weynaan doonaa, mana cabbi doono khamri iyo cabbid xoog leh toona; oo wuxuu ka buuxsami doonaa Ruuxa Quduuska ah isagoo weli uurka hooyadiis ku jira. Oo dad badan oo reer binu Israa'iil ah ayuu u soo jeedin doonaa Rabbiga Ilaahooda ah. Oo isagu hortiisa ayuu ku socon doonaa ruuxa iyo xoogga Eliiyaah, inuu qalbiyada aabbayaasha carruurta ugu soo jeediyo, iyo kuwa caasiyiinta ahna xigmadda kuwa xaqa ah; inuu Rabbiga u diyaariyo dad diyaarsan. Markaasaa Sakariyas malaa'igtii ku yidhi, Sidee baan tan ku garan doonaa? waayo, waxaan ahay nin da' ah, oo naagtayduna way sii gabowday. Malaa'igtii oo u jawaabtayna waxay ku tidhi, Anigu waxaan ahay Jibriil, kan Ilaah hortiisa istaaga; oo waxaa la ii soo diray inaan kula hadlo, oo aan kuu muujiyo bishaaradan farxadda leh. Luukos 1:11–19.

Sekaryaah wuxuu ka shakiyay in farriinta Eliiyaahka iman doona la oofin doono.

Bal eega, waxaan idiin soo diri doonaa Eliiyaah nebiga intaanay iman maalinta Rabbiga ee weyn oo laga cabsado; oo isagu qalbiga aabbayaasha ayuu u soo jeedin doonaa carruurta, qalbigana carruurta ayuu u soo jeedin doonaa aabbayaashood, waaba intaas oo aanan imanin oo aanan dhulka habaar ku dhufan. Malaakii 4:5, 6.

Walaashii Waayit, iyada oo ku jirta macnaha shaabadaynta Yexesqeel ee cutubka sagaalaad, waxay tilmaamaysaa sababta hoggaanka kaniisadda La'odikiya ee Toddobaadleyda Adventist-ka loogu astaysiiyey rumaysadla'aantii Sakariyas.

“Kuwa aan ka murugoon dib-u-dhaca ruuxigooda, ama aan u ooyin dembiyada kuwa kale, waxaa laga tegi doonaa iyagoo aan lahayn shaabadda Ilaah. Rabbigu wuxuu amar siiyaa rasuulladiisa, nimanka gacmahooda ku sita hubka wax lagu laayo: ‘Magaalada isaga ka daba taga, oo laaya; ishiinnu yaanay u tudhin, hana u naxariisanina; si buuxda u dila odayaasha iyo dhalinyarada, hablaha iyo carruurta yaryar, iyo dumarka; laakiinse ha u soo dhowaanina nin kasta oo calaamaddu saaran tahay; oo ka bilaaba meesheyda quduuska ah. Markaasay ka bilaabeen raggii waayeellada ahaa ee guriga hortiisa joogay.’

“Halkan waxaynu ku aragnaa in kaniisadda—meesha quduuska ah ee Rabbiga—ay ahayd tii ugu horraysay ee dareenta dharbaaxada cadhada Ilaah. Odayaashii, kuwaas oo Ilaah siiyey iftiin weyn oo u taagnaa sidii ilaaliyayaal danaha ruuxiga ah ee dadka, ayaa khiyaamay

ammaanadii loo dhiibay. Waxay qaateen mowqifka ah inaan loo baahnayn in la sugo mucjisooyin iyo muujinta muuqata ee xoogga Ilaah sida maalmihii hore. Wakhtiyadu way is beddeleen. Erayadan ayaa xoojiya rumaysadla'aantooda, oo waxay yidhaahdaan: Rabbigu wanaag ma samayn doono, xumaanna ma samayn doono. Isagu aad buu u naxariis badan yahay si uu dadkiisa ugu booqdo xukun. Sidaas darteed 'Nabad iyo ammaan' waa qaylada ka soo baxaysa rag aan mar dambe codkooda kor ugu qaadi doonin sida buun si ay dadka Ilaah ugu tusaan xadgudubyadooda iyo reer Yacquub dembiyadooda. Eeyadan carrabka la', ee aan ciyi doonayn, waa kuwa dareema aargudashada caddaaladda ah ee Ilaah la cadhooday. Ragga, gabdhaha yaryar, iyo carruurta yaryaruba dhammaantood way wada baabba'aan." Testimonies, volume 5, 211.

Sekaryaah wuxuu ka shakiyey farriinta malaa'igta saddexaad, taas oo ah farriinta Eliyaas ee ku celinaysa taariikhdiisii Yooxanaa Baabtiisaha iyo weliba taariikhdiisii William Miller.

Shan Bilood

Eliisabed uurkeedii waxay qarisay shan bilood.

Maalmahaas dabadeed naagtiisii Elisabed way uuraysatay, oo shan bilood ayay isqarisay, iyadoo leh, Sayidku sidan ayuu ila yeelay maalmaha uu i eegay, inuu iga qaado ceebtayda dadka dhexdiisa. Oo bishii lixaad malaa'igta Jibriil ayaa xagga Ilaah looga soo diray magaalo Galili ku taal oo Naasared la odhan jiray. Luukos 1:24–26.

Sekaryaah wuxuu ka tirsanaa waaxdii siddeedaad ee wadaaddada, taas oo la jaanqaadaysa gudniinka wiilkiisa Yooxanaa maalintii siddeedaad, markaasoo Sekaryaah mar kale hadli lahaa. Isaga iyo wiilkiisa Yooxanaa waxay astaan u yihiin siddeeddii naf ee ku jiray doontii Nuux, kuwaas oo laga qariyey dhimashadii ay biyihii daadku keeneen muddo shan bilood ah, ama boqol iyo konton maalmood. Boqolka iyo kontonka maalmood ee uurka iyo biyaha daadku waxay la jaanqaadaan labada xilli ee shanta bilood ah ee Muujintii sagaal.

Sekaryaah iyo wiilkiisa Yooxanaa sidoo kale waxay matalaan marka kiniisadda toddobaad ee La'odikiya ay u gudubto kiniisadda siddeedaad ee Filadelfiya. Laga bilaabo adeegiddii Sekaryaah intii lagu jiray wareeggii siddeedaad ilaa gudniinkii wiilkiisa Yooxanaa ee maalintii siddeedaad waxay matalaysaa xilli nebiyadeed oo tirada siddeed ay astaan u tahay bilowga iyo dhammaadka. Xilligaas nebiyadeed gudihiisa waxaa ku jira muddo shan bilood ah oo matalaysa waqti qarsoonaansho ah.

“Ku hadalka” wax sii sheegiddu wuxuu tilmaamayaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya, sidaas darteed Sekaryaah wuxuu ka hadlayaa xilligii sharciga Axadda, markuu wiilkiisu la shaabadeeyey, sida uu metelayo falka gudniinku. Taariikhdaas gudaheeda, ka hor sharciga Axadda marka Sekaryaah hadlo, dhammaadka shan bilood, bishii lixaad Maryan waxay booqataa Elisabed, Ruuxa Quduuska ahina wuxuu subkaa Elisabed, taasoo iyadoo naag ah metelaysa subkidda kiniisadda Ilaah afar bilood ka hor sharciga Axadda ee dhowaan imanaya.

Oo Maryaam maalmahaas way kacday, oo dhaqsiyo ku tagtay dalka buuraha leh, magaalo ka mid ah dalka Yahuudah; oo waxay gashay gurigii Sakariyaas, oo salaantay Eliisabed. Oo

waxaa dhacday in, markii Eliisabed maqashay salaantii Maryaam, ilmihii uurkeeda ku jiray booday; Eliisabedna waxaa ka buuxsamay Ruuxa Quduuska ah. Markaasay cod weyn ku dhawaaqday, oo tidhi, Dumarka dhexdooda waad ku barakaysan tahay, oo midhaha uurkaaguna waa barakaysan yihiin. Oo maxaa ii keenay tan, in hooyada Rabbigay ay ii timaaddo? Waayo, bal eeg, isla markii codkii salaantaadu dhegahayga ku dhacay, ilmihii uurkayga ku jiray farxad aawadeed ayuu booday. Oo waxaa barakaysan tii rumaysatay; waayo, waxyaalihii Rabbigu u sheegay way rumoobi doonaan. Luukos 1:39–45.

Dhamaadka shanta bilood, Elisabed waxay Maryan kula hadashay “cod weyn,” iyadoo ammaanaysa rumaysadkii Maryan ee farriintii Jibriil, taasoo maalmaha ugu dambeeya ah farriinta malaa’igta saddexaad. Ninkii Elisabed ee Sakariyas wuu rumaysan waayay, laakiinse Maryan ma ahaanin sidaas. Maryan waxay maqashay farriintii Jibriil shan bilood ka dib Sakariyas, sidaas darteed rumaysadkeeda malaa’igta saddexaad waxaa lagu calaamadeeyaa inuu yimid ka dib markii la muujiyey farriintii qarsoonaa ee shanta bilood. Farriinta qarsoon ee shanta bilood ee maalmaha ugu dambeeya waa shantii bilood ee ugu horraysay ee Muujintii sagaal aayadda shan. Maryan waxay u taagan tahay kaniisadda maalmaha ugu dambeeya ee aqbashah farriinta malaa’igta saddexaad, taas oo ay ku jirto furid gaar ah oo shanta bilood ah wax yar ka hor inta uusan iman ku hadalka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya qiyaastii afar bilood ka dib.

Meelaha lagu asteeyey booqashadii Maryan, dhaqdhaqaaqii malaa’igta kowaad iyo tan labaad, oo uu matalayo Sakariyas iyo Eliisabed, wuxuu ku xirmayaa dhaqdhaqaaqa malaa’igta saddexaad oo ay matalaan Maryan iyo Yuusuf. Sakariyas wuxuu matalaa sarkaal ka tirsan kaniisad aan rumaysnayn farriinta malaa’igta saddexaad, halka Yuusufkii nijaar-ka ahaa uu matalayo dhaqdhaqaaq lagu garto hawl is-taageerta. Adventism-ku wuxuu ku dhammaadaa sidii uu ku bilaabmay, wuxuuna ku bilaabmay dhaqdhaqaaq ahaan, ee kuma uu bilaabmin qaab-dhismeed kaniisadeed oo abaabulan. Dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afar iyo afartan kun, oo ay matalaan Yuusuf, Maryan, iyo Masiixu, waa qaraabo toos ah oo la leh dhaqdhaqaaqii Millerite-ka oo ay matalaan Sakariyas, Eliisabed, iyo Yooxanaa; gaalnimadii 1863-na waxaa matalaya Sakariyas. 1863 wuxuu matalaa rumaysad-la’aanta farriimaha malaa’igta kowaad iyo tan labaad, halka dhaqdhaqaaqa malaa’igta saddexaad uu matalayo rumaysadka Maryan.

“Malaa’ig ayaa loo diray inay caawiyaan malaa’igtii xoogga badnayd ee samada ka timid, oo waxaan maqlay codad u ekaa kuwo meel kasta ka dhawaaqaya, ‘Ka soo baxa iyada, dadkaygow, si aydaan dembiyadeeda uga qaybgelin, oo aydaan belaayooyinkeeda uga qaadan. Waayo, dembiyadeedu waxay gaadheen ilaa samada, oo Ilaahna xumaatooyinkeedii wuu soo xusuustay.’ Farriintani waxay u muuqatay inay tahay ku-daris lagu daray farriintii saddexaad, iyadoo ku biiraysa sida qayladii saqda dhexe ugu biirtay farriintii malaa’igta labaad sannadkii 1844. Ammaantii Ilaah waxay ku degtay quduusiintii dulqaadka iyo sugitaanka lahaa, oo iyagu iyagoo aan cabsan ayay bixiyeen digniintii ugu dambaysay ee culus, iyagoo ku dhawaaqaya dhicitaankii Baabuloon oo ugu yeedhaya dadka Ilaah inay ka soo baxaan iyada si ay uga baxsadaan halaaggeeda laga cabsado.” Early Writings, 277.

Isku xidhnaanshaha laba farriimood waxa lagu matalayaa Maryan oo booqatay Elisabed, waxaana bartaas la gaadhay markii shantii bilood ee qarsoonaa la muujiyey. Bartaasu waa meesha ay laba

waxsii sheegid ku kulmaan oo si wadajir ah loogu dhawaaqo. Mid waxaa ku dhawaaqday Elisabed, tan kalena Maryan. Isku xidhnaanshaha labada farriimood waxa uu tilmaamayaa goorta qayladii saqbadhku ay ku biirtay farriintii malaa'igta labaad, taasina waxa ay ka dhacday taariikhdi Milleriyiinta kulankii xerada ee Exeter.

Markii Eliisabed dabadeedna Maryan ay jeediyeen dhawaaqyadoodii, “Maryanna iyada ayay la joogtay qiyaastii saddex bilood, dabadeedna waxay ku noqotay gurigeedii.” Luukos 1:56. Muddada lixdan iyo lixda maalmood ah ee ka bilaabmaysa Exeter ilaa Oktoobar 22, 1844 waxaa astaan u ah afartaas bilood, kuwaas oo ku dhammaaday sharciga Axadda ee dhowaan iman doona, markii Zakariyas hadlay. Afarta bilood waxay u taagan yihiin muddada lagu dhawaaqayo farriinta qaylada saqda dhexe, taas oo timaadda ka dib farriinta shanta bilood ee qarsoon.

Labada farriimood ee taariikhda Millerite waxay ahaayeen malaa'igtii kowaad iyo tii labaad, farriintii malaa'igta kowaadna waxaa xoog siiyey dhammaystirka waxsii-sheegid waqtiyeed oo ku bilaabatay muddo shan bilood ah, taas oo qayb ahaan qarsoonayd ilaa toban maalmood ka hor dhammaystirkeedii 11-kii Agoosto, 1840, sida uu Josiah Litch u dhigay. Awood-siinta farriintii malaa'igta labaadna waxay ahayd saxiddii saadaashii khaldanayd ee 1843, taas oo ka dhacday shirkii teendhada ee Exeter, sida uu Samuel Snow u dhigay.

Ku dhawaaqidda farriinta laba-geesoodka ah ee qaylada saqda-dhexe waxaa loo metelayaa sidii muddo gaaban oo ka horraysa xidhitaanka albaabka, taas oo sheekada Nuux furtay muddo shan bilood ah oo ku dhammaatay iyadoo doontii dul taagan tahay buurta Ararat. Muddada ku dhawaaqidda qaylada saqda-dhexe waxay timaaddaa ka dib furfuriddii shaabadda laga qaaday shantii bilood ee qarsoonaa, taas oo timid toban maalmood ka hor Agoosto 11, 1840, waxayna sidoo kale timid ka dib markii Rabbigu gacantiisa ka qaaday tirooyinkii uu ku daboolay shaxdii 1843. Tobanka maalmood ee Agoosto 1 ilaa 11 waxay la jaanqaadaan lixdan iyo lixda maalmood ee Exeter ilaa Oktoobar 22, 1844, markhaatiga laba-geesoodka ahuna wuxuu aqoonsanayaa in furfuridda shaabadda laga qaaday shan bilood oo qarsoon, oo ay weheliso saxidda ku dhawaaqidii khaldanayd ee dhalisay niyad-jabkii ugu horreeyey, ay dhacdo marka Maryan la kulanto oo salaanto Elisabed bishii lixaad.

Marka la joogo sharciga Axadda, Maraykanku wuxuu u hadlaa sida masduulaagii, dameerka Islaamkuna wuu hadlaa, oo waxygii Xabaquuqna wuxuu ku hadlaa afka Yeremyaah, Sekaryaah iyo Yexesqeel. Marka la joogo sharciga Axadda Yexesqeel waa calaamad, sidaas darteedna wuxuu metelaa calanka kor loo taagayo marka la joogo sharciga Axadda. Laba ka mid ah sagaalka tixraac ee erayga “calaamad” ee ku jira Yexesqeel waxay “Sabtiyada” u aqoonsadaan calaamadda quduus ka dhigista, taas oo metelaysa isku-darka Ilaahnimada iyo dadnimada.

Laakiin waxaan u shaqeeyey magacayga aawadiis, inaanu nijaasoobin hortooda quruumaha dhexdooda ay iyagu ku jireen, kuwaasoo aan hortooda iskaga muujiyey iyaga markii aan ka soo bixiyey dalkii Masar. Sidaas daraaddeed waxaan ka soo bixiyey dalkii Masar, oo waxaan geeyey cidlada. Oo waxaan iyaga siiyey qaynuunnadaydii, oo waxaan tusay xukummadaydii, kuwaas oo nin haddii uu sameeyo, uu ku noolaan doono.

Oo weliba waxaan iyaga siiyey sabtiyadayda inay calaamad u noqdaan aniga iyo iyaga dhexdooda, si ay u ogaadaan inaan anigu ahay Rabbiga iyaga quduus ka dhiga. Laakiinse reer binu Israa'iil way igu caasiyoobeen cidlada dhexdeeda; qaynuunnadaydii kuma ay socon, xukummadaydiina way quudhsadeen, kuwaas oo haddii nin yeelo uu ku noolaan doono; sabtiyadaydiina aad bay u nijaaseeyeen. Markaasaan idhi, cadhadayda ayaan ku dul shubi doonaa cidlada dhexdeeda si aan u baabbi'iyo. Laakiinse magacayga daraaddiis ayaan u falay, inaanu ku nijaasoobin quruumaha hortooda, kuwaas oo indhahooda hortooda aan iyaga uga soo bixiyey. Oo weliba gacantaydaan ugu qaaday cidlada dhexdeeda inaan iyaga gelin dalka aan siiyey, kaas oo caano iyo malab la barwaaqaysan, oo ah ammaanta dalalka oo dhan; maxaa yeelay, xukummadaydii way quudhsadeen, qaynuunnadaydiina kuma ay socon, sabtiyadaydiina way nijaaseeyeen, waayo, qalbigoodu wuxuu raacay sanamyadoodii. Habase yeeshee ishaydu way u tudhay inaan baabbi'in, mana aanan dhammeystirin cidlada dhexdeeda. Laakiinse carruurtoodii ayaan ku idhi cidlada dhexdeeda, Ha ku soconina qaynuunnada awowayaashiin, hana xajinina xukummadooda, hana isku nijaasaynina sanamyadooda. Anigu waxaan ahay Rabbiga Ilaahiinna ah; qaynuunnadayda ku socda, xukummadaydana xajiya oo yeela. Oo sabtiyadayda quduus ka dhiga; oo waxay calaamad u ahaan doonaan aniga iyo idinka dhexdooda, si aad u ogaataan inaan anigu ahay Rabbiga Ilaahiinna ah. Yexesqeel 20:9–20.

Yexesqeel waxa uu matalaa calamadda boqol iyo afar iyo afartan kun, calaamadda Ilaahnimaduna marka ay la midoobto dadnimada waa “sabtiyada” Rabbiga. Yexesqeel waa calaamadda bilowga go'doominta, sidoo kalena waa calaamadda baabbi'inta Yerusaleem, marka isaga kor loo qaado isagoo ah calamad. Bilowga go'doominta, kuwa diida inay arkaan oo maqlaan, kuwa nijaaseeya “sabtiyadiisa”, iyaguna sidoo kale waa calaamad.

Markaasaa qaar ka mid ah waayeelladii reer binu Israa'iil ayaa ii yimid, oo hortayday fadhiisteen. Eraygii Rabbiguna waa ii yimid, isagoo leh, Wiilka Aadanow, nimankanu sanamyadoodii ayay qalbigooda ka dhex taageen, oo waxay hortooda dhigeen turunturoodii dembigooda; haddaba ma innaba layga doondooni karaa iyaga? Sidaas daraaddeed la hadal, oo ku dheh, Sayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay, Nin kasta oo reer binu Israa'iil ah oo sanamyadiisa qalbigiisa ka dhex taaga, oo hortiisa dhiga turunturoodii dembigiisa, dabadeedna nebiga u yimaada; aniga Rabbiga ah ayaa kii yimaada uga jawaabi doona sida sanamyadiisu u badan yihiin; si aan reer binu Israa'iil ugu qabto qalbigooda, maxaa yeelay kulligoodba way iga kala fogaadeen sanamyadooda aawadood.

Sidaas daraaddeed waxaad reer binu Israa'iil ku tidhaahdaa, Rabbiga Sayidka ahu wuxuu leeyahay, Toobad keena, oo sanamyadiinna ka soo jeesta; oo wejiyadiinnana ka leexiya waxyaalihiinna karaahiyada ah oo dhan. Waayo, mid kasta oo ka mid ah reer binu Israa'iil, ama shisheeyaha Israa'iil dhex deggan, oo iga sooca naftiisa, oo sanamyadiisa qalbigiisa dhex dhiga, oo hor dhiga wejiigiisa turunturogelinta xumaantiisa, dabadeedna nebiga u yimaada inuu isaga wax iga weyddiyo; aniga Rabbiga ah qudhaydu ayaan u jawaabi doonaa. Oo ninkaas wejigaygaan ka gees dhigi doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa calaamo iyo maahmaah, oo waxaan ka gooyin doonaa dadkayga dhexdooda; oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu Rabbiga ahay. Oo haddii nebiga la khiyaaneeyo markuu wax ku hadlo, aniga Rabbiga ah ayaa nebigaas khiyaaneeyey, oo gacantaydana waan ku fidin doonaa korkiisa, oo waxaan isaga

ka baabbi'in doonaa dadkayga Israa'iil dhexdooda. Oo iyagu waxay qaadi doonaan ciqaabta xumaantooda; ciqaabta nebiga waxay la mid ahaan doontaa ciqaabta kii isaga u yimaada inuu wax weyddiisto; in reer binu Israa'iil aanay mar dambe iga habaabin, oo ayan mar dambe nijaasoobin xadgudubyadooda oo dhan; laakiinse ay dadkayga u ahaadaan, anna aan Ilaahooda u ahaado, ayaa Rabbiga Sayidka ahu leeyahay. Yexesqeel 14:1–11.

Nashville, kuwa ku jira kaniisadda Seventh-day Adventist ee La'odikeeya oo aan rumaysanayn sidii Sekaryaah sameeyey; kuwaas oo “qaatay mowqifka ah inaan u baahnayn inaan filanno mucjisooyin iyo muujinta cad ee xoogga Ilaah sida waagii hore,” sida lagu matalay 1840 ilaa 1844, waxaa la hor keeni doonaa kuwa ka baxsan Adventism-ka iyagoo la weydiinayo sababta ay digniinta u bixin waayeen. Waxay noqdaan “calaamadda” farriinta nabadda iyo amniga beenta ah, taas oo calaamadisa kala-soocidda kuwa caqliga leh iyo kuwa nacasyada ah sida lagu matalay labada teendho ee iska soo horjeeda ee shirkii xerada Exeter. Waxay sitaan “calaamad” sanam-caabudid iyo fallaagow, halka Yexesqeel uu xambaarsan yahay farriinta digniinta nebinnimada ee runta ah. Dhammaadka go'doominta, marka Yerusaaalem la baabbi'iyay, taas oo u taagan sharciga Axadda, calaamadda fallaagowgu waa summadda bahalka, calaamadda addeecidduna waa shaabadda Ilaah.

Xilligii imtixaanku si buuxda ayuu ugu xirmayaa Adventism marka la gaaro sharciga Axadda, waxaana halkaas ka muuqda calaamad lagu garto kuwa xaq ah iyo kuwa sharka leh oo la calaamadeeyey. Xiritaanka imtixaanka ee sharciga Axadda ee dhowaan imanaya wuxuu tusaale u yahay xiritaanka imtixaanka marka Miikaa'iil istaago, halkaasna calaamadda dhimashada dadka badan waxaa lagu matalayaa Goog iyo Maagog.

Kuwa dalka dhex mara, markii midkood arko laf nin, markaas wuxuu agteeda ka taagi doonaa calaamad ilaa ay aasayaashu ku aasaan Dooxada Hamongog. Oo weliba magaalada magaceedu wuxuu ahaan doonaa Hamonah. Sidaasay dalka u nadiifin doonaan. Ezekiel 39:15, 16.

Calaamadda axdiga waxaa lagu muujiyey cutubka soddon iyo toddobaad ee Yexesqeel, halkaas oo dooxadii lafaha dhintay nolol loogu soo celiyo oo labada ul la isu geeyo. Lafaha nolol ayaa loogu soo celiyaa farriin Islaam ah, oo ay matalayaan afarta dabaylood, sidaas darteedna u taagan Ogosto 11, 1840. Labada ul waxaa laga dhigaa hal ul, taas oo sidaas darteed u taagan isu-geynta farriinta malaa'igta labaad iyo farriinta qaylada saqda dhexe. Lafahu waa awood-siinta malaa'igta kowaad, labada ulna waa awood-siinta malaa'igta labaad. Intaas dabadeed dadka Ilaah waxay noqdaan dadkiisa axdiga ee la doortay ee maalmaha ugu dambeeya, oo uu matalo Yooxanaa, iyagoo ah boqol iyo afartan iyo afar kun.

Oo weliba axdi nabadeed baan la dhigan doonaa iyaga; oo wuxuu iyaga u ahaan doonaa axdi weligiis ah; oo waan dejin doonaa, waanan badin doonaa, oo meesha quduuska ahaygana dhexdeeda ayaan ka taagi doonaa weligeedba. Taambuuggayguna wuu la jiri doonaa iyaga; haa, anigu waxaan ahaan doonaa Ilaahood, iyaguna waxay ahaan doonaan dadkayga. Oo quruumuhuna way ogaan doonaan in aniga Rabbigu aan quduus ka dhigo reer binu Israa'iil, markii meesha quduuska ahaygu dhexdeeda ku jiri doonto weligeedba. Yexesqeel 37:26–28.

Isku-darka Ilaahnimada iyo aadannimada waxaa lagu matalaa siyaabo kala duwan gudaha Erayga Ilaah, waxaana tusaale ka mid ahi yahay marka “qalcadda nafta” ee ku taalla dabeecadda sare ee bani-aadmiga lagu xidho qalcadda meesha quduuska ah ee Ilaah. Marka qolka carshiga samada ee matala qalcadda Ilaah lagu daro qalcadda dabeecadda sare ee bani-aadmiga, dadka Ilaah waa la “quduuseeyaa,” isaguna “dhexdooda ayuu ku sii degganaanayaa weligiisba.”

Cutubka toddoba iyo soddonaad dabadeed, Yexesqeel wuxuu soo bandhigayaa cutubyada siddeed iyo soddon iyo sagaal iyo soddon, halkaas oo uu Goog iyo Maagooq ugu hadlayo sidii calaamado u taagan isbahaysiga dadka oo dhan ee ka baxsan dadkii axdiga ee Ilaah doortay. Cutubka afartan, dadka axdiga ee cutubka toddoba iyo soddonaad waxaa loo metelayaa sidii macbud dhulka oo dhan buuxiya. Cutubyada siddeed iyo soddon ilaa afartan waxay metelaan sara-kaca dadka axdiga ee Ilaah maalmaha ugu dambeeya, sida ay u metelaan tirooyinka 38 iyo 40.

Waxa aynu arrimahan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.